

Društveni pregled za 30. novembar 2022.

Iako je vlast u Srbiji obećala da [neće biti rudnika litijuma](#), naravno da su samo lagali narod i iza leđa javnosti dodatno učvrstili svoju [političku podršku kompaniji Rio Tinto](#). Uprkos narodnim protestima, kao i zvaničnoj odluci da se ukine prostorni plan za projekat “Jadar”, nastavljeno je sa radovima na projektovanju i izgradnji puta za rudnik, kao i sa otkupom imanja na tom prostoru. Savez Ekoloških organizacije Srbije SEOS organizovao je [protest 27. novembra ispred Vlade Srbije](#), jer već 6 meseci čekaju odgovor vlasti o narodnoj inicijativi za zabranu rudarenja litijuma.

Kao odgovor na rastuću nezaposlenost često čujemo komentare kao što su “posla ima ko hoće da radi” – i odmah znamo da to znači da se od radnika očekuje da pristanu na užasne uslove rada. [Kompradorska vlast u Srbiji](#) nastavlja da sistemski radi na daljem obespravljivanju radnika – najnovija verzija nacrtu [Zakona o sezonskom radu](#) umesto da štiti radnike ili sprečava rad na crno, što joj je navodno cilj, zapravo legalizuje rad na sivo i crno, u korist eksploatatora a na štetu radnika. Nacrtom zakona se proširuje polje nestandardnih oblika zapošljavanja čime se umanjuju prava radnika i istovremeno dodatno otežava sindikalno organizovanje koje je jedini način da se radnici izbore za svoja prava. Koliko je važno pravo na štrajk vidimo na primeru [zeničkih rudara](#) koji su zbog neisplaćenih plata za oktobar i toplog obroka za septembar, 22. novembra odbili da siđu u jame rudnika “Raspotočje” i “Stara jama” i na taj način za samo jedan dan rešili problem.

U Zapadnoj Evropi [kriza poprima nove razmere](#) – u Nemačkoj je vlast odustala od obećanog povećanja naknada za nezaposlenost, a u Francuskoj planiraju da skrate period u kome nezaposleni mogu da dobijaju pomoć. Argumenti država koje tvrde da bi “pomoć obeshrabrila nezaposlene da nađu posao”, kao i da

“mnoge kompanije imaju problema da nađu radnike” i ovde se svode na “posla ima ko hoće da radi”. Međutim postoje brojna istraživanja koja su pokazala da ovakvi potezi uopšte ne podstiču zapošljavanje već samo dodatno osiromašuju nezaposlene. Takođe, zbog posledica pandemije još [108 miliona radnika i radnica](#) širom sveta palo je ispod granice siromaštva, a gubitak posla najviše je pogodio radnice na slabo plaćenim poslovima, mlade radnike i radnice kao i zaposlene u uslužnim delatnostima za čije je obavljanje bio neophodan neposredan kontakt sa klijentima. Rad od kuće i rast IT sektora su još više povećali razlike između globalnog Severa i Juga, urbanih i ruralnih područja, ali i različitih kategorija zanimanja i sektora.

U toku je medijski događaj godine – Svetsko prvenstvo u fudbalu koje se održava u Kataru, državi u kojoj gejevima pretilo do 5 godina zatvora, a žene koje praktikuju seks van braka čine krivično delo kažnjivo do 7 godina zatvora. Slučaj Svetskog prvenstva u Kataru vrlo slikovito pokazuje krajnje konsekvence logike “posla ima ko hoće da radi” kao i da ne postoji nekakva zamišljena pozitivna uzročno-posledična veza između kapitalizma i ljudskih sloboda. Prilikom izgradnje objekata za najskuplje Svetsko prvenstvo u istoriji, u koje je uloženo [220 milijardi dolara](#), [poginulo je preko 6500 radnika](#) migranata “uvezenih” iz Indije, Šri Lanke, Nepala, Kenije...

Kada su kročili u Katar ovim ljudima su oduzeta sva prava, a njihova sudbina je prepuštena na milost i nemilost šefovima, koji su im oduzimali pasoše, određivali gde će živeti i kolika će primanja imati. Iako je u Kataru zakonom zabranjeno radničko organizovanje, migrantski radnici su organizovali štrajkove i protestne akcije u kojima su u fazama blokirali ulice ili prosto odbijali da odu na posao, zbog kašnjenja i neisplicavanja plata.

Katar je nebrojeno puta u proteklih deset godina optuživan za korišćenje robovskog rada stotina hiljada migranskih radnika,

a da čitava stvar bude još morbidnija jedan od vodećih arhitekata na projektu "Svetsko prventstvo 2022 u Kataru" bio je [Albert Šper](#) – sin istoimenog Hitlerovog omiljenog arhitekta i nacističkog zločinca Alberta Špera koji je na Njamberškom procesu 1946. osuđen za zločine protiv čovečnosti upravo zbog korišćenja robovskog i prisilnog rada u Nacističkoj Nemačkoj.